

Gunnarskogsgård från 1740 ägs av ättling till kung Harald Hårfager

Det var mera av en slump jag kom att hitta den gamla 1700-talsgården "Där Nere" i Klanderud, Gunnarskog. Jag hade följt med bussen upp till Bortan och hälsat på ett par vänner däruppe — den tredje, som även skulle ha besökts — bodde litet längre upp i bygden och får bereda sig på besök längre fram. Detta var dock inte det egentliga målet för resan denna gudomligt vackra sommardag. Jag hade tänkt besöka den ståtliga nämndemansgården i Kolstad, men nämndeman Nilsson med fru och son hade rest till Torsby för att hälsa på en sjuk släkting däruppe.

Jag kom till Kolstad vid middagstiden och knallade uppför backen till den vackra gården, som har ett det mest imponerande läge med härlig utsikt över den fagra bygden. Luften var mättad av tusende salvor från de blommande vallarna och man kände det som en lustvandring i Eden innan människorna ännu fördrivits ur lustgården.

Men den gamla släktgården stod där övergiven och öde. De villar middag, tänkte jag, och gick och satte mig i en "måg-fälla", där jag slöade till i värmen. Till sist kom ett par småflickor vandrande och upplyste om att husfolket rest till Torsby. Så det var inget annat än att knalla ner till vägen och då det inte skulle komma någon buss ännu på några timmar och föra mig hem till Arvika, gick jag mer på vinst och förlust för att söka något annat intervjuobjekt. Där Nere uppfördes 1740.

Jag hade inte vandrat så långt förrän jag upptäckte den gamla

Arrendator Erik Skog visar en kista med årtalet 1796.

rödmålade gården uppe bland träden. Efter vad jag senare fick veta, var den uppförd 1740. En man gick och slog gräs bland de gamla äppelträden i trädgården. Det var Erik Skog, arrendatorn sedan många år tillbaka. Han är bördig från hemmanet Gårdsås i Gunnarskog och han lät mig följa med och se hur gården såg ut invändigt. En del restaureringar har vidtagits. Man har

dragit in prima vatten från en borrhålstrax utaför köksingången och även skaffat centralvärme, men i övrigt är gårdens interiör mycket väl bevarad trots sin höga ålder.

Den väldiga spisen i köket har givetvis moderniserats en del och den stora bakugnen har igenmurats. I mellankammaren närmast köket fanns även en stor öppen spis med en gjuten spis-

häll med namnet J. Jonsson och årtalet 1854. Troligen är plattan från det gamla Lyreds bruk. I den stora salen fanns många intressanta gamla möbler, kistor och skåp samt en fin snedklaffsbyrå jämte mycket annat av värde.

Erik Skog har varit arrendator här i många år. Han har sex kor och två hästar och brukar egendomen på ett förtjänstfullt sätt. Jag träffade förresten hans fru nere i konsumaffären, som hon förestår, utan att jag då visste vem hon var.

Att gården var mycket gammal och hade en viss herrgårdsprägel med gamla anor, tycktes man kunna märka. Den stora trädgården var visserligen förfallen och fruktträden för gamla, men själva planeringen tydde på att den en gång sett bättre dagar. Men Skog kände inte så mycket till gårdens historia. Det är bäst vi går ner och pratar vid ägaren Östby, sade han.

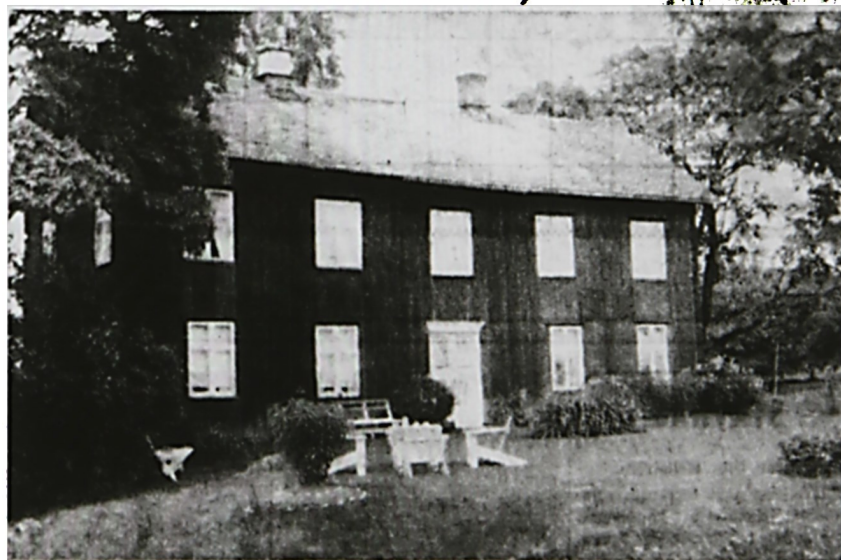
Från militär till spårvagnsförare.

Det blev en mycket angenäm bekantskap jag fick stifta med O. F. Östby och hans maka Elsa Kristina. Där kunde jag ha suttit hela dagen och lyssnat till Östby, som var en minnesgod berättare, inte blott då det gällde gården och släktens historia, utan även hans långa tid i Stockholm, där han 1902 började som artillerist vid Svea artilleri, och sedermera fram till 1947 som spårvagnsförare innan han återvände till hembygden och byggde åt sig den vackra villa, han nu bebor med sin maka. I Stockholm bodde de en lång tid på Tomtebogatan och det var väl närmast av den anledningen, som villan i Klanderud fick heta Tomtebo, en förtjusande villa med utsikt över sjön Vassbotten.

Fredrik Östby och hans bror Arvid - som bebor en villa i närheten - kom båda till Stockholm som militärer. Fadern var emellertid norrman och underkvartermästare i norska armén. När så det kritiska året 1905 spänningen mellan de båda brödras folk stod på sin höjdpunkt

Stesta vid Tomtebo. Makarna Elsa och Fredrik Östby, Erik Skog och hllflickan Marianne Axelsson.

Gården Där Nere i Klanderud som uppfördes 1740 och var brudgåva.

och hotade att resultera i ett krig, var det nog med mycket blandade känslor de båda bröderna såg på utvecklingen. Skulle det bli krig så hade de faktiskt fått möta sin far och sina släktingar på andra sidan som fiender. Kapten John Améen, som var batterichef vid regementet, var emellertid en snäll och förstående man och lovade att ge bröderna en placering som skulle möjliggöra att undgå ett sådant öde om unionskrisen skulle ta en sådan vändning.

Bröderna hade emellertid fått nog av militärlivet och dess ringa aktning för människovärdet. Arvid reste till Amerika, där han fick en god anställning inom verkstadsindustrien och Fredrik stannade i Stockholm som spårvagnsförare. Han är nu över 73 år, men sällan har jag hört någon så levande och intressant be-

rätta gamla minnen och särskilt om liv och förhållanden i det gamla Stockholm. Det vore något att ta tillvara för en radio-reporter!

Släktlängd ända från konung Hårfager.

Inte mindre intressant var hans egen släkthistoria. En kusin till honom, som är bibliotekarie vid Järnvägen i Hamar, hade upprättat en släktlängd, där han efter omfattande forskningar funnit att släkten gick tillbaka till den norske konungen Harald Hårfager, död omkring 940. Det var en mycket intressant släktlängd, en verklig guldgruva för dem som ville fördjupa sig i släktforskning.

Gården Där Nere brudgåva.

Hr Östby berättade vidare att den gamla gården Där Nere var

uppförd 1740 och att Gröttvåls-
gubben en gång i tiden skänkt
gården som brudgåva till dottern
Maria från Där Oppe, mormor
till bröderna Östby. En tid i bör-
jan av 1880-talet bodde en adels-
fröken Rennerfeldt på gården.
Hennes bror var kartritare och
de var tidigare bosatta i Tam-
merfors eller Abo i Finland, där
de ärvde ett stort gods. Emeller-
tid blev godset indraget då de
inte ville underkasta sig de ryska
kraven, varför de kom över till
Sverige. Matilda Rennerfeldt bod-

de sedan på gården Där Nere till
sin död 1904.

Under senaste krigsåren togs
gården givetvis i bruk för in-
kvartering av militärer och fick
därför förfalla. Man har heller
inte ansett sig ha råd att kosta
på gården någon större restaure-
ring, men trots detta är den gan-
ska väl bevarad och man får
hoppas att den kommer att få
stå kvar utan alltför stora för-
ändringar, som en av de äldsta
gårdarna i denna del av bygden.

När Fredrik Östby efter 42
års tjänst som spårvägsförare i

Stockholm, återvände till hem-
bygden, uppförde han åt sig och
sin maka den vackra villa där
de nu är bosatta. Brodern Arvid
hade haft framgång i Californien
och kom även hem till Klanderud
för några år sedan och lät upp-
föra en villa ett stycke därifrån
på samma egendom.

Trots allt är hembygden kärast
och att därtill få bo i en så
vacker bygd som den häruppe i
Gunnarskog vid den vackra sjön
Vassbotten måste om något vara
en förmån värd att uppskatta.

Nie.